

Казка про царя Салтана

Три дівчини під вікном
Пряли пізно вечором.
«Якби я була царицею, —
Каже одна дівиця, —
То на весь хрещений світ
Приготувала б я бенкет».
«Якби я була царицею, —
Каже її сестриця, —
То на весь би світ одна
Наткала я полотна».
«Якби я була царицею, —
Третя мовила сестриця, —
Я б для батенька-царя
Породила богатиря».
Тільки вимовить встигла,
Двері тихенько заскрипіли,
І у світлицю входить цар,
Того боку государ.
Увесь час розмови
Він стояв позаду тину;
Мова останньої по всьому
Сподобалась йому.
«Вітаю, красна дівице, —

Каже він, — будь царицею
І породи багатиря
Мені до кінця вересня.
Ви ж, голубоньки-сестриці,
Вибирайтесь зі світлиці,
Їдьте услід за мною,
Услід за мною і за сестрою:
Будь одна з вас ткалею,
А інша куховаркою».
У сіни вийшов цар-отець.
Усі подались до палацу.
Цар недолго збирався:
Того ж вечора обвінчався.
Цар Салтан за бенкет чесний
Сів із царицею молодою;
А потому чесні гості
На ліжко слонової кості
Поклали молодих
І залишили одних.
На кухні злиться куховарка,
Плаче біля верстата ткаля,
І заздрять вони
Дружині государевій.
А цариця молода,
Діла вдаль не відкладаючи,
З першої ночі завагітніла.

У ті часи війна була.
Цар Салтан, із дружиною простившись,
На доброго коня сідаючи,
Їй наказував себе
Берегти, його люблячи.
Тим часом, як він далеко
Б'ється довго і жорстоко,
Настає термін пологів;
Сина бог їм дав у аршин,
І цариця над дитиною
Як орлиця над орленим;
Шле з листом вона гінця,
Щоб порадувати батька.
А ткаля з куховаркою,
З сватею бабою Бабарихою,
Згубити її хочуть,
Перейняти гінця велить;
Самі шлють гінця іншого
Ось із чим від слова до слова:
«Породила цариця в ніч
Не то сина, не то дочку;
Не мишеня, не жабу,
А незвідану звірюшку».
Як почув цар-отець,
Що приніс йому гінець,
У гніві почав він чудувати

І гінця хотів повісити;
Та, пом'якшившись цього разу,
Дав гінцю такий наказ:
«Чекати царського повернення
Для законного рішення».
Їде з грамотою гінець,
І приїхав нарешті.
А ткаля з куховаркою,
З сватею бабою Бабарихою,
Обікрасти його велить;
До п'яна гінця поять
І в торбу його порожню
Сують грамоту іншу —
І привіз гінець п'яний
Того ж дня наказ такий:
«Цар велить своїм боярам,
Часу не марнуючи дарма,
І царицю, і приплід
Таємно кинути в безодню вод».
Робити нічого: бояри,
Потуживши про государя
І царицю молоду,
У спальню до неї прийшли натовпом.
Оголосили царську волю —
Їй і синові лиху долю,
Прочитали вголос указ,

І царицю в той же час
У діжку з сином посадили,
Засмолили, покотили
І пустили в Океан —
Так звелів-бо цар Салтан.
У синьому небі зірки сяють,
У синьому морі хвилі хлещуть;
Хмара по небу йде,
Діжка по морю пливе.
Наче гірка вдовиця,
Плаче, б'ється в ній цариця;
І росте дитина там
Не по днях, а по годинах.
День минув, цариця голосить...
А дитя хвилю квапить:
«Ти, хвиле моя, хвиле!
Ти грайлива і вільна;
Плескаєш ти, куди захочеш,
Ти морські каміння точиш,
Топиш берег ти землі,
Підіймаєш кораблі —
Не губи ти нашу душу:
Виплесни ти нас на сушу!»
І послухалась хвиля:
Тут же на берег вона
Діжку винесла легенько

І відхлинула тихенько.
Мати з немовлям спасена;
Землю відчуває вона.
Та з діжки хто їх вийме?
Бог невже їх покине?
Син на ніжки піднявся,
В дно голівкою вперся,
Напружився трішки:
«Як би тут на двір віконце
Нам зробити?» — мовив він,
Вибив дно і вийшов геть.
Мати й син тепер на волі;
Бачать пагорб у широкому полі,
Море синє кругом,
Дуб зелений над пагорбом.
Син подумав: добру вечерю
Було б нам, однак, потрібно.
Ломає він у дуба сук
І в тугий згинає лук,
З хреста шнурок шовковий
Натягнув на лук дубовий,
Тонку очеретину зломив,
Стрілкою легкою загострив
І пішов на край долини
Біля моря шукати дичини.
До моря лиш підходить він,

От і чує наче стогін...
Видно на морі не тихо;
Дивиться — бачить ді лихо:
Б'ється лебідь серед хвиль,
Шуліка кружляє над нею;
Та бідняжка так і плеще,
Воду навколо мутить і хлеще...
Той уже кігті розпустив,
Дзьоб кривавий нагострив...
Та якраз стріла заспівала,
В шию шуліки зачепила —
Шуліка в море кров пролив,
Лук царевич опустив;
Дивиться: шуліка в морі тоне
І не пташиним криком стогне,
Лебідь коло пливе,
Злого шуліку дзьобає,
Загибель близьку квапить,
Б'є крилом і в морі топить —
І царевичу потім
Мовить руською мовою:
«Ти, царевичу, мій спасителю,
Мій могутній визволителю,
Не сумуй, що за мене
Їсти не будеш ти три дні,
Що стріла пропала в морі;

Це горе — все не горе.
Віддячу тобі добром,
Послужу тобі потім:
Ти не лебедя ж визволив,
Дівчину живу залишив;
Ти не шуліку вбив,
Чародія підстрелив.
Повік тебе я не забуду:
Ти знайдеш мене всюди,
А тепер ти воротись,
Не сумуй і спати лягай».
Вилетіла лебідь-птиця,
А царевич і цариця,
Цілий день провівши так,
Лягти вирішили натщесерце.
От відкрив царевич очі;
Струшуючи марення ночі
І дивуючись, перед собою
Бачить місто він велике,
Стіни з частими зубцями,
І за білими стінами
Сяють маківки церков
І святих монастирів.
Він скоріше царицю будить;
Та як ахне!.. «Чи те буде? —
Каже він, — бачу я:

Лебідь тішиться моя».
Мати й син ідуть до граду.
Лиш ступили за огорожу,
Оглушливий трезвон
Піднявся з усіх боків:
До них народ назустріч валить,
Хор церковний бога хвалить;
У колясках золотих
Пишний двір зустрічає їх;
Усі їх гучно величають
І царевича вінчають
Княжою шапкою, і головою
Возголошують над собою;
І серед своєї столиці,
З дозволу цариці,
Того ж дня став княжити він
І нарекли: князь Гвидон.
Вітер на морі гуляє
І кораблик підганяє;
Він біжить собі у хвилях
На роздутих вітрилах.
Корабельники дивуються,
На кораблику товпляться,
На знайомому острові
Диво бачать наяву:
Місто нове златолаве,

Пристань з міцною заставою;
Гармати з пристані палять,
Кораблю пристати велить.
Пристають до застави гості;
Князь Гвидон кличе їх у гості,
Їх він годує і поїть
І відповідь тримати велить:
«Чим ви, гості, торг ведете
І куди тепер пливете?»
Корабельники у відповідь:
«Ми об'їхали весь світ,
Торгували соболями,
Чорнобурими лисицями;
А тепер нам вийшов термін,
Їдемо прямо на схід,
Повз острів Буян,
У царство славного Салтана...»
Князь їм мовив тоді:
«Добрий путь вам, панове,
По морю по Океану
До славного царя Салтана;
Від мене йому уклін».
Гості в путь, а князь Гвидон
З берега душею печальною
Проводжає біг їх далекий;
Глядь — поверх текучих вод

Лебідь біла пливе.
«Вітаю, князю ти мій прекрасний!
Що ти тихий, як день негодний?
Засмутився чому?» —
Каже вона йому.
Князь сумно відповідає:
«Сум-туга мене з'їдає,
Одоліла молодця:
Бачити я б хотів батька».
Лебідь князю: «Ось у чім горе!
Ну, послухай: хочеш у море
Полетіти за кораблем?
Будь же, князю, ти комаром».
І крильми замахала,
Воду з шумом розплескала
І обризкала його
З голови до ніг всього.
Тут він у точку зменшився,
Комаром обернувся,
Полетів і запищав,
Судно на морі наздогнав,
Потихеньку опустився
На корабель — і в щілину забився.
Вітер весело шумить,
Судно весело біжить
Повз острів Буян,

До царства славного Салтана,
І бажана країна
Ось уже здаля видна.
Ось на берег вийшли гості;
Цар Салтан кличе їх у гості,
І за ними до палацу
Полетів наш удалець.
Бачить: увесь сяючи в золоті,
Цар Салтан сидить у палаті
На престолі і в вінці
З сумною думою на обличчі;
А ткаля з куховаркою,
З сватею бабою Бабарихою,
Біля царя сидять
І в очі йому дивляться.
Цар Салтан гостей саджає
За свій стіл і запитує:
«Ой ви, гості-панове,
Довго ль їздили? куди?
Гаразд ль за морем, чи лихо?
І яке в світі диво?»
Корабельники у відповідь:
«Ми об'їхали весь світ;
За морем життя не лихо,
У світі ж ось яке диво:
У морі острів був крутий,

Не привальний, не житловий;
Він лежав пустою рівниною;
Ріс на ньому дубок єдиний;
А тепер стоїть на ньому
Нове місто з палацом,
З златоглавими церквами,
З теремами й садами,
А сидить у ньому князь Гвидон;
Він прислав тобі уклін».

Цар Салтан дивується диву;
Мовить він: «Коли живий буду,
Чудний острів навещу,
У Гвидона погостю».

А ткаля з куховаркою,
З сватею бабою Бабарихою,
Не хочуть
його пустити
Чудовий острів навідати.

«Он дивина, ну справді, —
Підморгнувши іншим лукаво,
Куховарка говорить, —
Місто коло моря стоїть!
Знайте, от що не безділля:
Ялина в лісі, під ялиною білка,
Білка пісеньки співає
І горішки все гризе,
А горішки не прості,
Все шкаралупки золоті,
Ядра — чистий смарагд;
От що дивом-то звуть».

Диву цар Салтан дивується,
А комар-то злиться, злиться —
І впився комар якраз
Тітці прямо в праве око.
Куховарка поблідніла,
Заммерла й окривіла.
Слуги, сваття і сестра
З криком ловлять комара.
«Розпроклята ти мошко!
Ми тебе!..» А він у віконечко,
Та спокійно в свій уділ
Через море полетів.

Знову князь коло моря ходить,
З синього моря очей не зводить;
Глядь — поверх текучих вод
Лебідь біла пливе.
«Здоров був, князю ти мій прекрасний!
Чого ж ти тихий, як день ненастний?
Засмутився чому?» —
Говорить вона йому.

Князь Гвідон їй відповідає:
«Сум-туга мене з'їдає;
Диво дивне завести
Мені б хотілось. Десь є
Ялина в лісі, під ялиною білка;
Диво, справді, не безділля —
Білка пісеньки співає,
Та горішки все гризе,
А горішки не прості,
Все шкаралупки золоті,
Ядра — чистий смарагд;
Та, може, люди брешуть».

Князеві лебідь відповідає:
«Світ про білку правду каже;
Це диво знаю я;
Годі, князю, душе моя,
Не сумуй; рада службу
Оказати тобі я в дружбу».

З ободреною душею
Князь пішов собі додому;
Лиш ступив на двір широкий —
Що ж? під ялинкою високою,
Бачить, білочка при всіх
Золотий гризе горіх,
Смарагдик виймає,
А шкаралупку збирає,
Купки рівні кладе
І з присвисточкою співає
При чеснім при всьому народі:
У саду чи, в городі.

Здивувався князь Гвідон.
«Ну, дякую, — мовив він, —
Ай та лебідь — дай їй боже,
Що й мені, веселощі ті ж».

Князь для білочки потому
Збудував кришталевий дім,
Варту до нього приставив
І притім дяка примусив
Строгий лік горіхам вести.
Князеві прибуток, білці честь.

Вітер по морю гуляє
І кораблик підганяє;
Він біжить собі в хвилях
На піднятих вітрилах
Мимо острова крутого,
Мимо міста великого:
Гармати з пристані палять,
Кораблю пристати веллять.

Пристають до застави гості;
Князь Гвідон кличе їх в гості,
Їх і годує і поїть
І відповідь тримати велить:
«Чим ви, гості, торг ведете
І куди тепер пливете?»

Корабельники у відповідь:
«Ми об'їхали весь світ,
Торгували ми кіньми,
Все донськими жеребцями,
А тепер нам вийшов строк —
І лежить нам шлях далекий:
Мимо острова Буяна,
В царство славного Салтана...»

Говорить їм князь тоді:
«Добрий путь вам, панове,
По морю по Окіяну
До славного царя Салтана;
Та скажіть: князь Гвідон
Шле царю-де свій уклін».

Гості князеві поклонились,
Вийшли геть і в путь пустились.
До моря князь — а лебідь там
Уж гуляє по хвилях.
Молить князь: душа-де просить,
Так і тягне і уносить...
От знову вона його
Миттю обризкала всього:
В муху князь обернувся,
Полетів і опустився
Між морем і небом
На корабель — і в щілину заліз.

Вітер весело шумить,
Судно весело біжить
Мимо острова Буяна,
В царство славного Салтана —
І бажана країна
От уже здаля видна;
От на берег вийшли гості;
Цар Салтан кличе їх в гості,
І за ними во дворець
Полетів наш удалець.

Бачить: весь сяючи в золоті,
Цар Салтан сидить в палаті

На престолі і в вінці,
З сумною думою на лиці.
А ткачиха з Бабарихою
Та з кривою куховарихою
Коло царя сидять,
Злими жабами глядять.

Цар Салтан гостей саджає
За свій стіл і питає:
«Ой ви, гості-панове,
Довго ль їздили? куди?
Гаразд ль за морем, чи лихо,
І яке в світі диво?»

Корабельники у відповідь:
«Ми об'їхали весь світ;
За морем життя не лихо;
В світі ж от яке диво:
Острів на морі лежить,
Град на острові стоїть
З золотоголовими церквами,
З теремами та садами;
Ялина росте перед дворцом,
А під нею кришталевий дім;
Білка там живе ручна,
Та затійниця яка!
Білка пісеньки співає,
Та горішки все гризе,
А горішки не прості,
Все шкаралупки золоті,
Ядра — чистий смарагд;
Слуги білку стережуть,
Служать їй прислугою різною —
І приставлений дяк наказний
Строгий лік горіхам вести;
Віддає їй військо честь;
Із шкаралупок ллють монету,
Та пускають в хід по світу;
Дівки сиплють смарагд
У комори, та під спуд;

Всі в тому острові багаті,
Хиж немає, всюди палати;
А сидить в нім князь Гвідон;
Він прислав тобі уклін».

Цар Салтан дивується диву.
«Якщо тільки жив я буду,
Чудовий острів навідую,
У Гвідона погостю».
А ткачиха з куховарихою,
З сватею бабою Бабарихою,
Не хочуть його пустити
Чудовий острів навідати.

Усміхнувшись ісподтиха,
Говорить цареві ткачиха:
«Що тут дивного? ну, от!
Білка камінчики гризе,
Мече золото і в груди
Загрібає смарагди;
Цим нас не здивуєш,
Правду ль, ні ль говориш.
В світі є інше диво:
Море здметься бурливо,
Закипить, підійме вой,
Хлине на берег пустий,
Розіллється в шумнім бігу,
І опиняться на березі,
В лусці, як жар горячи,
Тридцять три богатирі,
Всі красені удалі,
Велетні молоді,
Всі рівні, як на підбір,
З ними дядько Чорномор.
Це диво, так уже диво,
Можна мовити справедливо!»

Гості розумні мовчать,
Сперечатись з нею не хочуть.
Диву цар Салтан дивується,

А Гвідон-то злиться, злиться...
Задзижчав він і якраз
Тітці сів на ліве око,
І ткачиха поблідніла:
«Ай!» і тут же окривіла;
Всі кричать: «Лови, лови,
Та дави її, дави...
От зачекай! постій трішки,
Почекай...» А князь у віконечко,
Та спокійно в свій уділ
Через море прилетів.

Князь у синього моря ходить,
З синього моря очей не зводить;
Глядь — поверх текучих вод
Лебідь біла пливе.
«Здоров був, князю ти мій прекрасний!
Чого ти тихий, як день ненастний?
Засмутився чому?» —
Говорить вона йому.

Князь Гвідон їй відповідає:
«Сум-туга мене з'їдає —
Диво дивне хотів
Перенести я в свій уділ».
«А яке ж це диво?»
— Десь здметься бурливо
Окіян, підійме вой,
Хлине на берег пустий,
Розплеснеться в шумнім бігу,
І опиняться на березі,
В лусці, як жар горячи,
Тридцять три богатири,
Всі красені молоді,
Велетні удалі,
Всі рівні, як на підбір,
З ними дядько Чорномор.

Князеві лебідь відповідає:
«От що, князю, тебе бентежить?

Не сумуй, душе моя,
Це диво знаю я.
Ці витязі морські
Мені ж браття всі рідні.
Не сумуй же, ступай,
В гості братців піджидай».

Князь пішов, забувши горе,
Сів на вежу, і на море
Став глядіти він; море раптом
Всколыхалося навколо,
Розплескалось в шумнім бігу
І залишило на березі
Тридцять три богатири;
В лусці, як жар горячи,
Йдуть витязі четами,
І, блистячи сивинами,
Дядько попереду йде
І до граду їх веде.

З вежі князь Гвідон збігає,
Дорогих гостей зустрічає;
Нашвидкуруч народ біжить;
Дядько князеві говорить:
«Лебідь нас до тебе послала
І наказом наказала
Славне місто твоє хранить
І дозором обходити.
Ми відтепер щоденно
Разом будемо неодмінно
У високих стін твоїх
Виходити з вод морських,
Так побачимось ми скоро,
А тепер пора нам в море;
Важке повітря нам землі».
Всі потім додому пішли.

Вітер по морю гуляє
І кораблик підганяє;
Він біжить собі в хвилях

На піднятих вітрилах
Мимо острова крутого,
Мимо міста великого;
Гармати з пристані палять,
Кораблю пристати веллять.

Пристають до застави гості.
Князь Гвідон кличе їх в гості,
Їх і годує і поїть
І відповідь тримати велить:
«Чим ви, гості, торг ведете?
І куди тепер пливете?»

Корабельники у відповідь:
«Ми об'їхали весь світ;
Торгували ми булатом,
Чистим сріблом і золотом,
І тепер нам вийшов строк;
А лежить нам шлях далекий,
Мимо острова Буяна,
В царство славного Салтана».

Говорить їм князь тоді:
«Добрий путь вам, панове,
По морю по Окіяну
До славного царя Салтана.
Та скажіть же: князь Гвідон
Шле-де свій царю уклін».

Гості князеві поклонились,
Вийшли геть і в путь пустились.
До моря князь, а лебідь там
Уж гуляє по хвилях.
Князь знову: душа-де просить...
Так і тягне і уносить...
І знову вона його
Миттю обризкала всього.
Тут він дуже зменшився,
Джмелем князь обернувся,
Полетів і задзижчав;
Судно на морі наздогнав,

Потихеньку опустився
На корму — і в щілину забився.

Вітер весело шумить,
Судно весело біжить
Мимо острова Буяна,
В царство славного Салтана,
І бажана країна
От уже здаля видна.
От на берег вийшли гості.
Цар Салтан кличе їх в гості,
І

за ними до палацу

Полетів наш молодець.

Бачить: весь сяючи в золоті,
Цар Салтан сидить у палаті
На престолі й у вінці,
З сумною думою на лиці.
А Ткачиха з Поварихою,
З сватею бабою Бабарихою,
Коло царя сидять —
Чотирма всі троє глядять.

Цар Салтан гостей саджає
За свій стіл і запитує:
«Ой ви, гості-господа,
Довго ль їздили? куди?
Гаразд чи за морем, чи худо?
І яке в світі диво?»

Корабельники у відповідь:
«Ми об'їхали весь світ;
За морем життя не худо;
В світі ж ось яке диво:
Острів на морі лежить,
Град на острові стоїть,
Щодня там відбувається диво:
Море здимається бурливо,
Закипить, підійме вой,

Хлине на берег пустий,
Розплеснеться в швидкім бігу —
І залишаться на березі
Тридцять три богатирі,
У лусці золотій палаючи,
Всі красені молоді,
Велетні відважні,
Всі рівні, як на підбір;
Старий дядько Чорномор
З ними з моря виходить
І попарно їх виводить,
Щоб острів той стерегти
І дозором обходити —
І тієї варти немає надійнішої,
Ні хоробрішої, ні стараннішої.

А сидить там князь Гвідон;
Він прислав тобі уклін».

Цар Салтан дивується диву.
«Коли живий я тільки буду,
Чудний острів відвідаю
Й у князя погостю».

Повариха і Ткачиха
Ні гу-гу — та Бабариха,
Усміхнувшись, говорить:
«Хто нас цим здивує?
Люди з моря виходять
І собі дозором бродять!
Правду ль кажуть, чи брешуть,
Дива я не бачу тут.
Чи є в світі такі дива?
Ось іде мовва правдива:
За морем царівна є,
Що не можна очей одвести:
Днем світло боже затемнює,
Вночі землю освітлює,
Місяць під косою блищить,
А на чолі зірка горить.

А сама-то величава,
Впливає, наче пава;
А як мову говорить,
Наче річенька дзюрчить.
Мовити можна справедливо:
Це диво, то вже диво».

Гості розумні мовчать:
Сперечатися з бабою не хочуть.
Диву цар Салтан дивується —
А царевич хоч і злиться,
Та шкодує він очей
Старої бабусі своєї:
Він над нею дзижчить, кружляє —
Прямо на ніс їй сідає,
Ніс ужалив богатир:
На носі вскочив пухир.

І знову пішла тривога:
«Рятуйте, заради бога!
Караул! лови, лови,
Та дави його, дави...
От зараз! почекай трішки,
Почекай!...» А джміль у віконечко,
Та спокійно у свій уділ
Через море полетів.

Князь коло синього моря ходить,
З синього моря очей не зводить;
Глядь — поверх текучих вод
Лебідь біла пливе.
«Здоров будь, князю мій прекрасний!
Чого ж ти тихий, як день неясний?
Засмутився чому?» —
Говорить вона йому.

Князь Гвідон їй відповідає:
«Сум-туга мене з'їдає:
Люди женяться; дивлюся,
Неодружений лише я ходжу».
— А кого ж на прикметі

Ти маєш? — «Та в світі,
Кажуть, царівна є,
Що не можна очей одвести.
Днем світло боже затемнює,
Вночі землю освітлює —
Місяць під косою блищить,
А на чолі зірка горить.
А сама-то величава,
Виступає, наче пава;
Солодку мову говорить,
Наче річенька дзюрчить.
Тільки, чи справді це правда?»
Князь зі страхом жде відповіді.

Лебідь біла мовчить
І, подумавши, говорить:
«Так! така є дівиця.
Та дружина не рукавиця:
З білої ручки не стрясеш,
Та за пояс не заткнеш.
Послужу тобі порадою —
Слухай: про все оце
Поміркуй ти гаразд,
Щоб потім не покаятися».

Князь перед нею став божитися,
Що пора йому женитися,
Що про це все
Передумав він гаразд;
Що готовий душею пристрасною
За царівною прекрасною
Він пішки йти звідси
Хоч за тридев'ять земель.

Лебідь тут, зітхнувши глибоко,
Мовила: «Навіщо далеко?
Знай, близька доля твоя,
Бо царівна ця — я».

Тут вона, змахнувши крилами,
Полетіла над хвилями

І на берег з висоти
Опустилася в кущі,
Стрепенулась, отряслась
І царівною обернулась:
Місяць під косою блищить,
А на чолі зірка горить;
А сама-то величава,
Виступає, наче пава;
А як мову говорить,
Наче річенька дзюрчить.

Князь царівну обіймає,
До білих грудей притискає
І веде її скоріше
До любенької матусі своєї.
Князь їй у ноги, благаючи:
«Государине-родная!
Обрав я дружину собі,
Доньку слухняну тобі,
Просимо обоє дозволу,
Твого благословення:
Ти дітей благослови
Жити в злагоді й любові».

Над головою їх покірною
Мати з іконою чудотворною
Сльози ллє і говорить:
«Бог вас, діти, нагородить».

Князь не довго збирався,
На царівні обвінчався;
Стали жити та поживати,
Та приплоду дожидати.

Вітер по морю гуляє
І кораблик підганяє;
Він біжить собі у хвилях
На роздутих парусах
Мимо острова крутого,
Мимо міста великого;

Гармати з пристані палять,
Кораблю пристати велить.

Пристають до застави гості.
Князь Гвідон кличе їх у гості,
Він їх годує і поїть
І відповідь тримати велить:
«Чим ви, гості, торг ведете
І куди тепер пливете?»

Корабельники у відповідь:
«Ми об'їхали весь світ,
Торгували ми не даром
Невказаним товаром;
А лежить нам шлях далекий:
Додому на схід,
Мимо острова Буяна,
У царство славного Салтана».

Князь їм промовив тоді:
«Добрий путь вам, господа,
По морю по Окіяну
До славного царя Салтана;
Та нагадайте йому,
Государеві своєму:
До нас у гості обіцявся,
А досі не зібрався —
Шлю йому я свій уклін».

Гості в путь, а князь Гвідон
Вдома цього разу залишився
І з дружиною не розлучився.

Вітер весело шумить,
Судно весело біжить
Мимо острова Буяна
До царства славного Салтана,
І знайома країна
Ось уже здалеку видна.

Ось на берег вийшли гості.
Цар Салтан кличе їх у гості.

Гості бачать: у палаці
Цар сидить у своєму вінці,
А Ткачиха з Поварихою,
З сватею бабою Бабарихою,
Коло царя сидять,
Чотирма всі троє глядять.

Цар Салтан гостей саджає
За свій стіл і запитує:
«Ой ви, гості-господа,
Довго ль їздили? куди?
Гаразд чи за морем, чи худо?
І яке в світі диво?»

Корабельники у відповідь:
«Ми об'їхали весь світ;
За морем життя не худо,
В світі ж ось яке диво:
Острів на морі лежить,
Град на острові стоїть,
З золотоголовими церквами,
З теремами й садами;
Ялина росте перед палацом,
А під нею кришталевий дім;
Білка в ньому живе ручна,
Та яка ж чудесниця!
Білка пісеньки співає
Та горішки все гризе;
А горішки не прості,
Шкаралупи-то золоті,
Ядра — чистий смарагд;
Білку пестять, бережуть.

Там ще інше диво:
Море здимається бурливо,
Закипить, підійме вой,
Хлине на берег пустий,
Розплеснеться в швидкім бігу,
І опиняться на березі,
У лусці, як жар палаючи,

Тридцять три богатирі,
Всі красені відважні,
Велетні молоді,
Всі рівні, як на підбір —
З ними дядько Чорномор.
І тієї варти немає надійнішої,
Ні хоробрішої, ні стараннішої.

А в князя жінка є,
Що не можна очей одвести:
Днем світло боже затемнює,
Вночі землю освітлює;
Місяць під косою блищить,
А на чолі зірка горить.
Князь Гвідон тим градом править,
Кожен його щиро славить;
Він прислав тобі уклін,
Та тобі докоряє він:
До нас-бо в гості обіцявся,
А досі не зібрався».

Тут уже цар не витримав,
Спорядити флот звелів.
А Ткачиха з Поварихою,
З сватею бабою Бабарихою,
Не хочуть царя пустити
Чудний острів відвідати.
Та Салтан їх не слухає
І якраз їх вгамовує:
«Що я? цар чи дитина? —
Говорить він не жартуючи: —
Нині ж їду!» — Тут він тупнув,
Вийшов геть і дверима грюкнув.

Під вікном Гвідон сидить,
Мовчки на море дивиться:
Не шумить воно, не хлеще,
Лиш ледь-ледь тремтить,
І в лазуровій далечі
Показалися кораблі:

По рівнинах Окіяну
Їде флот царя Салтана.

Князь Гвідон тоді скочив,
Громовласно вигукнув:
«Матуся моя рідненька!
Ти, княгине молодая!
Подивіться ви туди:
Їде батенько сюди».

Флот вже до острова підходить.
Князь Гвідон трубу наводить:
Цар на палубі стоїть
І в трубу на них дивиться;
З ним Ткачиха з Поварихою,
З сватею бабою Бабарихою;
Дивуються вони
Незнайомій стороні.

Разом гармати запалили;
У дзвіницях задзвонили;
До моря сам іде Гвідон;
Там царя зустрічає він
З Поварихою і Ткачихою,
З сватею бабою Бабарихою;
У місто він повів царя,
Нічого не говорячи.

Всі тепер ідуть у палати:
Біля воріт блищать лати,
І стоять в очах царя
Тридцять три богатирі,
Всі красені молоді,
Велетні відважні,
Всі рівні, як на підбір,
З ними дядько Чорномор.

Цар ступив на двір широкий:
Там під ялинкою високою
Білка пісеньку співає,
Золотий горіх гризе,

Смарагдик виймає
І в мішечок опускає;
І засіяний двір великий
Золотою шкаралупою.

Гості далі — поспішно
Дивляться — що ж? княгиня — диво:
Під косою місяць блищить,
А на чолі

зірка сяє;

А сама-то величава,

Виступає, наче пава,

І свекруху свою веде.

Цар дивиться — і впізнає...

У ньому заграло ретиве!

«Що я бачу? що таке?

Як!» — і дух у ньому зайнявся...

Цар сльозами заливається,

Обіймає він царицю,

І синочка, і молодицю,

І сідають усі за стіл;

І веселий бенкет пішов.

А ткачиха з куховаркою,

З кумою бабою Бабарихою,

Розбіглися по кутках;

Їх знайшли ледве там.

Тут у всьому вони зізналися,

Покаялися, розридалися;

Цар задля такої радості
Відпустив усіх трьох додому.
День минув — царя Салтана
Уклали спати напідпитку.
Я там був; мед, пиво пив —
І лише вуса обмочив.